

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE
"P.U.Z. COORDONATOR SECTOR 6"**

CUPRINS

CUPRINS

I. NOTĂ METODICĂ	6
1. Descrierea obiectivelor și limitele studiului.....	6
2. Descrierea metodei și direcțiilor de cercetare	6
3. Evidențierea surselor documentare, iconografice, cartografice	7
4. Prezentarea echipei de cercetare după specialitate.....	8
II. ANALIZA DEZVOLTĂRII TERITORIULUI ADMINISTRATIV ȘI A DEZVOLTĂRII LOCALITĂȚILOR.....	9
1. Așezare geografică.....	9
2. Relief.....	9
3. Evenimente istorice importante în teritoriul administrativ.....	10
4. Evoluția administrativă a teritoriului actual al orașului și al sectorului	12
5. Istoricul teritoriului studiat în raport cu localitatea în care se situează	13
6. Evoluția populației, a structurii etnice și a apartenenței religioase.....	17
7. Evoluția teritoriului administrativ și intravilan	18
8. Evoluția tramei stradale și a parcelarului	26
9. Evoluția fondului construit, tipologia și caracteristicile acestuia	28
10. Operațiuni urbanistice importante (parcelări, demolări, trasări de artere de circulație noi, lucrări hidrotentive, amenajări de suprafețe plantate ș.a.)	36
11. Concluzii referitoare la vechimea construcțiilor și amenajărilor urbane (străzi, plantații, piețe) și la evoluția urbanistică a localității.....	41
III. IDENTIFICAREA VALORILOR DE PATRIMONIU CONSTRUIT.....	42
1. Identificarea construcțiilor și amenajărilor valoroase	42
2. Valori de patrimoniu construit identificate în cadrul studiului cu propunere de clasare	62
3. Concluzii referitoare la elementele care necesită protecție și la natura acestora	80
IV. DEFINIREA ȘI DELIMITAREA ZONELOR CONSTRUITE PROTEJATE.....	82
1. Sinteza dezvoltării urbanistice a teritoriului administrativ.....	82
2. Definirea zonelor construite protejate - notă metodică.....	83

a) Descrierea metodei de definire a zonelor construite protejate	83
b) Criterii de definire/delimitare a zonelor construite protejate	85
V. ZONE ȘI SUBZONE ISTORICE DE REFERINȚĂ	86
1. Definirea și delimitarea subzonelor istorice de referință, în funcție de modul de dezvoltare și de caracteristicile țesutului urban	86
2. Zonele și subzonele istorice de referință din teritoriul studiat	86
a) Listarea zonelor istorice de referință, după caracteristicile acestora.....	86
b) Descrierea metodei de definire a zonelor istorice de referință.....	88
c) Criterii de definire/delimitare a zonelor istorice de referință	88
d) Delimitarea zonelor istorice de referință - schema cu evidențierea subzonelor istorice de referință (limite, tipuri)	89
VI. STABILIREA MODULUI DE CONSTRUIRE ÎN TERITORIUL STUDIAT	89
1. Stabilirea elementelor protejate și a metodelor de protecție ale acestora	89
a) Descrierea metodei de selectare a elementelor protejate	89
b) Caracteristici ale elementelor protejate și stabilirea modului de protecție	89
c) Elemente protejate, după tip, grad de protecție, intervenții permise.....	89
2. Tipul elementelor protejate	89
3. Elemente protejate din perimetrul PUZ.....	89
a) Listare după tip, grad de protecție și intervenții permise	89
a.1. Imobile protejate cu titlul de monumente istorice (inclusiv menționarea regimului de protecție special: VPCIN, MLPM).....	89
a.2. Imobile protejate prin apartenența la zone de protecție ale monumentului istoric.....	89
a.3. Imobile protejate prin PUZ+RLU.....	89
a.4. Spații publice protejate (sau componente ale acestora: statui, plantații)	89
a.5. Alte elemente protejate (plantații interioare, împrejmuiri, decorații)	89
b) Propuneri de includere a unor imobile în Lista Monumentelor Istorice.....	90
c) Elemente de gestiune și reglementare care decurg din SIZ (condiții generale care trebuie preluate în PUZ+RLU, obligativitatea elaborării de studii istorice prealabile construirii desființării pentru anumite imobile; propuneri de punere în valoare a teritoriului pentru uzul administrației publice locale)	90
4. Analiza potențialului de dezvoltare a fiecărei subzone (creșteri posibile ale gradului de ocupare a parcelelor și modul în care se poate obține, îmbunătățirea fondului construit).....	90
5. Stabilirea modului de construire permis în teritoriul studiat pentru toate imobilele, în funcție de obiectivele de punere în valoare a elementelor protejate și de obiectivele de dezvoltare ale teritoriului	90

VII.	Concluzii și recomandări generale	104
I.	Hărți și planuri istorice.....	106
1.	Planurile succesive ale teritoriului studiat - analiza planurilor istorice.....	106
II.	Planuri de lucru	106
1.	Plan evoluția teritoriului Sectorului 6	106
2.	Plan evoluția parcelarului Sectorului 6	106
3.	Plan evoluția tramei stradale a Sectorului 6.....	106
III.	Planuri operaționale	106
1.	Plan cu evidențierea zonelor și subzonelor istorice de referință	106
2.	Plan cu evidențierea siturilor arheologice cunoscute, cercetate, reperate, presupuse.....	106
3.	Plan cu evidențierea imobilelor protejate pe liste, categorii și categorii valorice.....	106
4.	Plan cu evidențierea zonelor care necesita cercetare arheologică prealabilă construirii.....	106
5.	Plan cu evidențierea zonelor din teritoriul studiat care necesita PUZ+RLU pentru definirea modului de construire (în cazul teritoriilor de mari dimensiuni).....	106
I.	Fișe de evaluare ale construcțiilor și amenajărilor	108
II.	Lista imobilelor clasate în diferite liste	108
III.	Surse documentare	109
IV.	Listă tabele și figuri.....	110

Dintre spațiile verzi de loisir amenajate în zonă, cea mai veche este Grădina Botanică a cărei amenajare (trasee alei) este reprezentată pentru prima dată pe planul de la 1899. În anii '60 – '70 ai perioadei comuniste, când se realizează ansamblul de locuințe colective Drumul Taberei, se amenajează și parcul Drumul Taberei (cunoscut și ca Parcul Moghioroș). În anul 2015, acesta a fost reabilitat, proiectul urmărind să îl transforme într-unul dintre cele mai moderne parcuri din capitală.

Ștrandurile din sectorul 6 sunt amenajate după 1945, acestea fiind: Ștrandul Crângași – Șoseaua Virtuții în apropierea Pieței Crângași, Ștrandul Giulești – Calea Giulești nr. 240, Ștrandul Drumul Taberei – Alea Drumul Taberei nr.115.

PROGRAMUL DE SĂNĂTATE

Cel mai vechi spital din raza sectorului 6 este Spitalul Militar, datat și figurat pe planurile de la sfârșitul secolului XIX. De la 1947, datează Spitalul pentru Copii „Cotroceni”, iar de la 1953-1954 datează Spitalul de Obstetrică și Ginecologie „Polizu”.

PROGRAMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Cea mai veche instituție de cercetare de pe teritoriul sectorului 6 este *Institutul „Pasteur”* (instituție de biologie), situat pe Calea Giulești nr.333. Acesta s-a format în 1885, în cadrul Facultății de Medicină Veterinară, ca Institut de vaccinuri pentru animale. Începând cu anul 1924, institutul se extinde cu 12 pavilioane situate în fosta comună Giulești (în prezent parte a Bucureștiului), pe o suprafață de 68 ha. În 1960 se construiește și clădirea actuală a institutului.

Cea mai reprezentativă este *Universitatea Politehnică*, complexul universitar fiind construit între anii 1967-1972, după planurile arhitectului Octav Doicescu.

O altă instituție reprezentativă este *Academia Națională de educație Fizică și Sport*, înființată în 1891. Aceasta își are sediul în clădirea fostului corp regal de gardă al Palatului Cotroceni.

10. Operațiuni urbanistice importante (parcelări, demolări, trasări de artere de circulație noi, lucrări hidrotehnice, amenajări de suprafețe plantate ș.a.)

Lucrări hidrotehnice

Sistematizarea Râului Dâmbovița

Planurile de sistematizare a Dâmboviței și amenajarea cheiurilor, au fost realizate în mai multe etape. În acest scop o finanțare substanțială a fost asigurată de municipalitate în 1879, pentru planurile tehnice ale lui Grigore Cerchez, arhitect șef al capitalei. Lucrările care au început la 2 noiembrie 1880

și s-au încheiat după 5 ani, în noiembrie 1885, au oferit o nouă înfățișare orașului, prin sistematizarea complexă a Dâmboviței. Astfel, au fost efectuate lărgirea, modificarea traseului și canalizarea Dâmboviței și amenajarea splaiurilor ce se întindeau pe o lățime de 20 de metri. Aceste splaiuri au fost pietruite, prevăzute cu parapet și plantate cu pomi. Albia râului a fost adâncită cu 6 metri, pentru a conduce un debit major de apă și s-au creat două căderi de apă, una la Vitan și alta la Grozăvești, care erau utile și pentru uzina electrică.

Mai târziu, în urma unor inundații și accidente care au avut loc în zona Grozăvești, Cărmidarii de Sus și Cotroceni, s-a decis extinderea modernizării râului Ciurel și Grozăvești. Lucrările au început în vara anului 1898 și au durat doi ani. În acest timp, a fost demolată căderea de apă de la Grozăvești și s-a construit una nouă la Ciurel, concomitent cu canalul de aducere a apei de la noul bazin de acumulare la turbinele de la Grozăvești. De asemenea, a fost refăcut și podul de la Grozăvești.

În 1939 se aprobă devierea unei părți din apele râului Argeș (la Ogrezeni), în Dâmbovița (comuna Roșu). Canalul betonat Argeș (Ogrezeni) – Dâmbovița (Roșu) a început să fie amenajat în 1942, când s-au realizat 11.690 km, din cei 19.700 km, cât măsoară canalul.

La Roșu a fost prevăzută o instalație de filtrare și de pompare a apei potabile în rețeaua orașului, restul apei fiind vărsată în Dâmbovița, după ce era folosit la răcirea centralei electrice de la Grozăvești, unde ajungea printr-un apeduct. Această cantitate de apă, precum și cea care rămânea nefolosită la stația Roșu, serveau la diluarea apelor uzate, ce veneau din canalele orașului, influențând viteza de evacuare – o adevărată problemă ecologică.

Abia în 1985, prin coordonarea lucrărilor de Întreprinderea pentru Amenajarea Complexă și Exploatarea Râului Dâmbovița, înființată prin decret guvernamental, se aplică soluția separării apelor curgătoare curate de apele uzate prin amenajarea a două râuri suprapuse, realizată în cadrul unor ample lucrări de sistematizare.

Șantierul de lucrări hidrotehnice a efectuat asanări, modificări ale albiei râului, construirea colectorului subteran, aflat sub cuva deschisă a apei curate, taluzarea și îndiguirea malurilor cu dale prefabricate din beton armat. Pentru acumulare, s-a creat în amonte de șoseaua Ciurel, un baraj de pământ, lung de 4,3 km, și s-a amenajat versantul natural, situat pe latura sudică dinspre cartierul Militari.

S-a concretizat un lac având o suprafață de 220 ha și un volum de circa 20 milioane m³, cu adâncime maximă de 11 m. Pentru drenarea apei subterane, s-a prevăzut un sistem de puțuri de drenaj, de adâncime autodescrescătoare.

Pentru tranzitarea apelor din lac, s-a prevăzut un stăvilar, amplasat în corpul barajului de pământ, la 50 de metri de podul Ciurel.

Astfel, în anul 1986 a apărut lacul artificial Dâmbovița cu o suprafață de 220 hectare.

lor ajunge la 59.090 (Probleme edilitare bucureștene, p. 91). Rețeaua de distribuție se mărește, dar totuși dacă ținem cont de suprafața orașului, populație, realizările sunt insuficiente pentru a putea vorbi de o răspândire în întreg orașul a alimentării cu apă “tratată”. Multe cartiere bucureștene nu au o rețea de alimentare cu apă și nici canalizare. Spre exemplu în cartierul Grant-Regie la o populație de 20.000 locuitori existau în anii 1930 doar două cișmele (Buttescu, p. 135).

Cu precădere între 1880 și 1914 se construiesc în mai multe localități rețele pentru alimentarea cu apă. De multe ori, aceasta nu este “tratată” suficient. În unele cazuri, apa nu este filtrată, dar există o activitate susținută a administrației și a unor particulari. De cele mai multe ori sunt organizate licitații. Inginerii străini proiectează și efectuează lucrări legate de alimentarea cu apă a orașelor românești, dar ei nu sunt majoritari. Astfel, C. Sfințescu arată că numai în cinci orașe din totalul de 25 care aveau distribuție de apă la 1921 au fost folosite serviciile unor ingineri străini (Raport asupra chestiunii “Lucrări publice”, București, 1921, p. 43). Cifra este plauzibilă dacă se ia în considerare faptul că în majoritatea orașelor alimentarea cu apă se realizează după 1906. La această dată există deja o pleiadă de ingineri români de valoare europeană. Optarea pentru ingineri români se întâlnește și în cazul orașului București. Un alt aspect al acestei epoci este reprezentat de opțiunea pentru realizarea construcțiilor de către societăți particulare. După 1923, lucrările în București vor fi efectuate de U.C.B. cu ingineri români.

Municipalitatea efectuează lucrări pentru alimentarea cu apă potabilă ce se realizează de multe ori în paralel cu lucrări de extindere a canalizării sau a pavării străzilor. Există în întreaga perioadă dezbătută tendința de a se realiza lucrări edilitare plecând din zona centrală. După 1923, zonele vizate pentru sistematizare sunt centrul capitalei, dar și nordul orașului sau cartierele în care diferitele instituții construiesc vile și blocuri pentru angajații lor: Pieptănari, Drumul Sării. Sistematizarea vizează în general mai multe direcții: pavarea străzilor, construirea de conducte pentru canalizare și apă, electrificare.

Trasări artere de circulație noi și parcelări

Cele mai reprezentative operațiuni de parcelare din sectorul 6 al municipiului București sunt:

- Parcelarea Grant de la 1912 – sit protejat, înscris în LMI 2015 – B-II-s-B-17914;
- Parcelarea din zona Cimitirul Ghencea – Drumul Sării, destinat militarilor ce activau în unitățile militare din zonă;
- Ansamblul de locuințe colective – cartierul Drumul Taberei.

Demolări

Demolările care au dus la schimbarea funcțională și morfologică în sectorul 6, au avut loc în ultimul deceniu, când marile uzine și fabrici construite în perioada comunistă devin inactive și sunt demolate, în locul lor fiind construite noi centre comerciale, ansambluri de birouri sau ansambluri de locuințe.

Cele mai reprezentative operațiuni de acest tip sunt:

- 2006 - Demolarea fabricii de produse lactate „Miorița” – actualul amplasament al Complexului Comercial Cora Militari;
- 2006 - Demolarea Uzinei de Mașini Electrice București – Bulevardul Vasile Milea, în prezent amplasamentul Complexului Comercial Cotroceni Park;
- 2006 - Demolarea fabricii „Tricodava” – pe Strada Brașov;
- 2006 - Demolarea fabricii „Semănătoarea” situată pe Splaiul Independenței lângă stația de metrou Petrice Poenaru (fostă Semănătoarea);
- 2007 - Demolarea fabricii „Electrotehnica” – Bulevardul Timișoara, în zona Complexului Comercial Plaza România;
- 2008 - demolarea fabricii de pâine „Spicul” – fostă Moara lui Herdan – situată pe Șoseaua Orhideelor, vizavi de complexul comercial Carrefour Orhideea;
- 2008 - Demolarea uzinei Pirotehnia Armatei – situat pe bulevardul Iuliu Maniu vizavi de Business Park Cotroceni (fostul sediu APACA).

11. Concluzii referitoare la vechimea construcțiilor și amenajărilor urbane (străzi, plantații, piețe) și la evoluția urbanistică a localității

Toate bunurile imobile ale Sectorului 6, incluse în LMI 2015 (7 situri, 3 ansambluri și 35 monumente istorice - care nu sunt așezări/necropole, din care 14 sunt monumente de arhitectură, 16 de for public și 5 memoriale/ funerare) sunt legate de perioadele mari din evoluția urbanistică, istorică a Municipiului București, fiind marcate în general de:

- Lupta împotriva oprimării otomane din 1821 condusă de către Tudor Vladimirescu: conacul Goleșcu Grant;
- Primele lucrări de infrastructură tehnico – edilitară: alimentarea cu apă a zonelor înalte ale Bucureștiului și realizarea sistemului de canalizare, sfârșitul secolului al XIX – lea: Stația de pompe Grozăvești;
- Apariția și dezvoltarea industriei ușoare: începuturile manufacturii tutunului, sfârșitul secolului al XIX – lea: parcelarea Grant și Fabrica de Țigarete Belvedere;
- Înființarea primului centru de educație tehnică din România, la începutul secolului al XIX – lea: Universitatea Politehnică București;

De asemenea, studiul a identificat bunuri imobile conexe acestor evenimente și altor evenimente importante din evoluția istorico – urbanistică a Municipiului București.

Lucrărilor de infrastructură tehnico–edilitară li se adaugă realizarea lacului artificial Dâmbovița și pasajul suprateran Grant. Lacul artificial Dâmbovița este un suport pentru prevenirea viiturilor, un

potențial de energie pentru centralele electrice și un spațiu de loisir și agrement al Municipiului București.

Mărturiilor industriale, cum este Fabrica de Țigarete Belvedere, li se alătură morile de apă înlocuite cu cele cu aburi, Moara Ciurel.

Dacă programul de învățământ este reprezentat prin înființarea primului centru de educație tehnică din țară, programul de sănătate vine cu Institutul Pasteur, institut care are ca principală activitate producerea vaccinului antivariolic.

Arhitectura militară vine cu un puternic simbol al sistemului repercursiunilor comuniste prin Cazarma Malmaison sau Cazarma lui Cuza, de la mijlocul secolului al XIX-lea.

De asemenea, au fost identificate o serie de lăcașuri de cult: Biserica "Sf. Maria" (Giulești – Sărindar 1797), Biserica "Căramidarii de Sus" (1805), Biserica "Căramidarii de Sus" (1831), Biserica „Adormirea Maicii Domnului” (1886), Biserica "Belvedere" (1934) ca mărturii ale evoluției urbanistice ale parcelarului și fondului construit.

III. IDENTIFICAREA VALORILOR DE PATRIMONIU CONSTRUIT

1. Identificarea construcțiilor și amenajărilor valoroase

Construcțiile și ansamblurile clasate ca monumenete istorice, incluse în Lista Monumentelor Istorice publicată în Monitorul Oficial nr. din 17 iulie 2004, actualizată ulterior în anul 2015, din teritoriul studiat, sunt următoarele:

PALATUL COTROCENI

- B-II-a-A-19152, Palatul Cotroceni – Administrația Prezidențială, Șoseaua Cotroceni 1-3

Palatul Cotroceni este o reședință regală din București, care servește azi ca sediu al Președinției României.

Figura 1. Palatul Cotroceni - Administrația - imagini sugestive